

Vervallen rubriceringsaanduiding:

Aan het Rijksvastgoedbedrijf, 5.1.2.e

Rijksvastgoedbedrijf
Atelier Rijksbouwmeester

Korte Voorhout 7
Postbus 16169
2500 BD Den Haag

Contactpersoon

5.1.2.e

M 5.1.2.e

5.1.2.e

@rijksoverheid.nl

ADVIES

Kwaliteitsteam Binnenhof

Datum

8 juni 2022

Vergaderdatum en -tijd 8 juni, 14:00 – 17:00 uur (allen aanwezig)

Vergaderplaats Korte Voorhout 7 Den Haag + Webex (digitaal)

Het Kwaliteitsteam Binnenhof bestaat uit vijf leden:

Francesco Veenstra (Rijksbouwmeester, vz), 5.1.2.e (duurzaamheid),
5.1.2.e (stedenbouw), 5.1.2.e (erfgoed) en 5.1.2.e (politieke geschiedenis).
5.1.2.e (secretaris).

Het Kwaliteitsteam is adviserend (gevraagd en ongevraagd), reflecterend en agenderend met een toekomstgerichtheid die minstens 50 jaar beslaat. Het advies is gericht aan de projectdirecteur Renovatie Binnenhof van het Rijksvastgoedbedrijf en wordt openbaar gemaakt.

Het Binnenhof is een unieke plek. Niet alleen vanwege zijn politieke betekenis en cultuurhistorische waarde, maar ook vanwege de wijze waarop het complex wordt gebruikt. Nergens anders ter wereld zitten de verschillende politieke machten zo dicht op elkaar en is de inrichting van de ruimte zo zeer afhankelijk van de onderlinge machtsverhoudingen. Het Kwaliteitsteam ziet het als taak om ervoor te waken dat er in het politieke spel tussen verschillende betrokken partijen oog blijft voor het totaalbeeld, in het bijzonder waar het gaat om de representativiteit en toegankelijkheid, monumentaliteit, veiligheid en duurzaamheid van het complex. Daarbij is aandacht voor complex-overstijgende zaken zoals de buitenruimte, de verlichting en de Grafelijke Zalen.

Op 8 juni 2022 jl. zijn de volgende onderwerpen gepresenteerd en besproken: de gracht en bruggen bij de Stadhouderspoort, de Raad van State en de Eerste Kamer.

Advies ten aanzien van de gracht

- Positief over de vereenvoudiging en de verfijning die heeft plaatsgevonden in het ontwerp van de bruggen. De 'bollards' en de aangrenzende stijlen van de brug dienen in samenhang verder ontworpen en gedetailleerd te worden.
- Een belangrijke vraag van het Kwaliteitsteam is hoe de verschillende hekwerken in de buitenruimte van het gehele Binnenhof zich tot elkaar verhouden of samenhangen. Hierbij gaat het enerzijds om de samenhang tussen de verschillende ingrepen die worden voorgesteld (eenheid in verscheidenheid) en anderzijds om aspecten die betrekking hebben op het gehele complex en bouwdeel-overstijgend zijn (verlichting, bewegwijzering, bestrating, materialisering, etc.). Gevraagd wordt om een overkoepelende visie op de afwerking (bestrating, hekwerken, verlichting) van het RVB.
- Er wordt geadviseerd aan de ontwerpers om te onderzoeken of er bij de kademuren gebruik gemaakt kan worden van hergebruikte klinkers in het kader van duurzaamheid. De RCE heeft een baksteenspecialist die kennis zou kunnen delen met het ontwerpteam.
- Daarnaast zou het goed zijn als de ontwerpers meer informatie opvragen aan de ambachtslieden over brons als materiaal voor de hekwerken bij de bruggen. Kan het brons bijvoorbeeld gemengd worden met andere metalen om het materiaal lichter te maken? Zijn er redenen van duurzaamheid of circulariteit om deze (en andere) materialen te kiezen? Kan het materiaal goed hergebruikt worden? Het Kwaliteitsteam zou hier graag meer over weten.

Raad van State

- De geschiedenis wordt in de kelder van de Raad van State op een prachtige manier afleesbaar gemaakt. Advies aan het RVB is om te onderzoeken hoe dit verhaal met een breder publiek gedeeld kan worden. Is het bijvoorbeeld mogelijk om de ruimte eens in de zoveel tijd open te stellen?
- Er is in deze fase richting de uitvoering een bepaalde mate van flexibiliteit nodig om in te kunnen spelen op onvoorziene omstandigheden. Bij het renoveren van een monument kan je allerlei verrassingen tegenkomen. Het is noodzakelijk om hier nu al over na te denken, door bijvoorbeeld het opstellen van een afwegingskader. Dit kader kan helpen bij mogelijke aanpassingen die nodig zijn en invloed hebben op de uiteindelijk kwaliteit, functionaliteit en kosten van het project. Als er tijdens dit proces bij de uitvoering alternatieve oplossingen bedacht worden, die beter passen bij het gebouw, moedigt het Kwaliteitsteam de ontwerpers aan om hiervoor te gaan.

Eerste Kamer

- Het Kwaliteitsteam vraagt zich met klem af of dit bouwdeel de opgave die is gesteld wel kan verdragen. De veelheid aan functionele en installatietechnische eisen van de gebruiker hebben een negatieve invloed op de cultuurhistorische waarde van het gebouw. In hoeverre wordt er met een kritische blik naar het programma van eisen gekeken om tot de juiste ontwerp oplossingen te komen? Ook zijn er zorgen over de tijdlijn en het gebrek aan samenhang in de afwerking.
- De kwalitatieve uitwerking van de plannen is onvoldoende. De relatie van de verschillende ingrepen ten opzichte van elkaar ontbreekt. Daardoor is het voor de

leden van het Kwaliteitsteam lastig om het plan te doorgronden en onmogelijk om inhoudelijk te kunnen reageren.

- Advies aan het RVB is om inzichtelijk te maken wat de impact van techniek op het gehele daklandschap is. Hierbij luidt het advies om nog veel sterker in te zetten op verduurzaming van het complex door platte daken, verdekte daken en sheddaken te voorzien van zonnepanelen en waar mogelijk vegetatiedaken toe te passen. Hierbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met de advieslijn voor monumentale daken.